

การใช้การควบคุมภายในตามเป้าหมาย: หลักฐานเชิงประจักษ์
จากวิสาหกิจการผลิตขนาดกลางในประเทศไทย
Using Internal Control for Attaining the Targets: Evidence from the Medium
Production Sector in Thailand.

วินัย เหลืองวิโรจน์¹

สุพรรณิ บัวสุข²

พนารัตน์ ปานมณี³

อุษณีย์ เส็งพานิช⁴

winai_cpa@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาอิทธิพลของการควบคุมภายในที่มีต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งวัตถุประสงค์การควบคุมภายใน 3 ด้านและผลการดำเนินงานทางการเงิน โดยศึกษาการควบคุมภายในที่แพร่หลายที่สุดในประเทศไทย คือ The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) ในระดับที่มีรายละเอียดที่สุดคือ แยกเป็น 5 องค์ประกอบ 20 หลักการ และข้อมูลเชิงประจักษ์ 90 กลไกการควบคุมภายใน(ICMs) และศึกษากับวิสาหกิจการผลิตขนาดกลางในประเทศไทยเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีทรัพยากรทางเศรษฐกิจและกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกัน ผลจากการวิจัยพบว่า การควบคุมภายในของ COSO มีอิทธิพลต่อวัตถุประสงค์การควบคุมภายในทั้ง 3 ด้าน และส่งผลต่อเนื่องต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน แต่เมื่อแยกการบรรลุเป้าหมายแต่ละด้านพบว่าเกิดจากการใช้การควบคุมภายในที่แตกต่างกัน การใช้ ICMs ในหลักการข้อมูลสารสนเทศด้านการควบคุมภายในและ ICMs ในหลักการการสื่อสารกับภายนอกกิจการจะมีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานและมีอิทธิพลทางบวกต่อเนื่องต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน ในขณะที่การใช้ ICMs ในหลักการการควบคุมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลทางบวกต่อความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน และ การใช้ ICMs ในหลักการการจัดโครงสร้างขององค์กรและ ICMs ในหลักการบทบาทของคณะกรรมการของกิจการจะมีอิทธิพลทางบวกต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การควบคุมภายใน ประสิทธิภาพ ผลการดำเนินงาน

Abstract

This research is to study the influence of internal control on the defined targets that were 3 internal control objectives and the result of the financial performance, and to study The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), the popular internal control used in Thailand in detail, COSO consists of 5 elements, 20 principles and evidence of 90 Internal Control Mechanisms (ICMs). The Sample used in this study was the medium production sector in Thailand that had similar economic resources and economics activities.

It was found that the internal control of COSO had influence on 3 internal control objectives and the result was the financial performance. However, target attaining of each objective was found that it resulted from using the different internal control. The use of ICMs for internal control information and external communication influenced positively on the efficiency and effectiveness of the operation and also continuously effected positive financial performance. The use of ICMs for information technology influenced positively on reliability of financial reporting. The use of ICMs for organizational structure and board of director role influenced positively on the compliance with law and regulation.

Keywords: Internal Control, Effectiveness, Performance

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

³ รองศาสตราจารย์ ประจำโครงการปริญญาเอก คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

⁴ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทนำ

ปัญหาการทุจริตของผู้ปฏิบัติงานมีอยู่กับการทุจริตมายาวนานเนื่องจากบุคคลฝ่ายหนึ่งไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้ด้วยตนเองทั้งหมดโดยจะต้องมอบหมายให้บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ดำเนินงานแทน ก็จะเกิดปัญหาตามทฤษฎีตัวแทน (Jensen and Meckling, 1976, p.306) เพราะตัวแทนที่ทำการปฏิบัติงานที่มีเหตุผลจะแสวงหาผลประโยชน์ของตนเองในอนาคต (Donaldson and Davis, 1991, p.50) แต่ไม่ใช่ทุกคนจะทำการทุจริต บุคคลที่ทำการทุจริตมักเกิดจาก 2 องค์ประกอบร่วมกัน คือ โอกาสในการทุจริตและแรงกดดันให้ทำการทุจริต (Hagan, 2008, p.25) และแม้ว่ากิจการที่มีการควบคุมภายในที่ดีจะช่วยลดโอกาสในการทุจริตแต่งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของการควบคุมภายในตั้งแต่อดีตจนถึงปีพ.ศ.2547 มีอยู่อย่างจำกัด (Krishnan, 2005, p.649) จนกระทั่งได้เกิดกรณีบริษัทขนาดใหญ่ของประเทศสหรัฐอเมริกาล้มละลายอย่างไม่คาดคิด เช่น Enron Corporation และ WorldCom , Inc. เป็นต้น ส่งผลให้รัฐบาลกลางประเทศสหรัฐอเมริกาเห็นถึงความสำคัญของการควบคุมภายในที่ดี จึงได้ออกกฎหมาย คือ The Public Company Accounting Reform and Investor Protection Act of 2002 หรือ The Sarbanes-Oxley Act of 2002 หรือ SOX (Zhang and Pany, 2008, p.43) โดยกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต้องสร้างให้มีการควบคุมภายในและประเมินการควบคุมภายในดังกล่าวนำเสนอในรายงานทุกปี และหลังกฎหมายนี้บังคับใช้ส่งผลให้มีการวิจัยการควบคุมภายในมากขึ้น

The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission หรือ COSO ได้วิจัยและเผยแพร่กรอบแนวคิดการควบคุมภายในในปีพ.ศ. 2535 ซึ่งถูกนำไปใช้ในหลายประเทศทั่วโลกและรวมถึงประเทศไทย แต่กรอบแนวคิดดังกล่าวมีแนวทางการนำไปปฏิบัติน้อย (Agbejule and Jokipii, 2008, p.501) และต่อมาปีพ.ศ.2549 COSO ก็ได้เผยแพร่ Internal Control over Financial Reporting – Guidance for Smaller Public Companies ซึ่งการควบคุมภายในของ COSO ทั้ง 2 ฉบับมีวัตถุประสงค์ 3 ด้าน คือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน รายงานทางการเงินเชื่อถือได้และการ

ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ประเทศไทยมีหลายหน่วยงานนำแนวทางการควบคุมภายในของ COSO มาใช้และเผยแพร่ เช่น คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น แต่ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางดังกล่าวนอกจากจะมีแนวทางการนำไปปฏิบัติแล้วยังเป็นแนวทางเดียวสำหรับธุรกิจทุกประเภทและทุกขนาด และมีแนวโน้มไปทางธุรกิจขนาดใหญ่ ในขณะที่ธุรกิจส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นขนาดกลางและขนาดเล็ก (ร้อยละ 99.76) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551, หน้า vii) และวิสาหกิจขนาดกลางและเล็กมีทรัพยากรที่จำกัดหากจะทำการควบคุมภายในตาม COSO อย่างครบถ้วนอาจมีต้นทุนสูงกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ และหากเลือกใช้เพียงบางส่วนผู้วิจัยศึกษาไม่พบว่าในแต่ละส่วนจะมีประสิทธิผลอย่างไร ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาการควบคุมภายในเฉพาะส่วนแยกตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยมุ่งวิจัยที่ธุรกิจการผลิตขนาดกลางและมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาค้นหาการควบคุมภายในในระดับวิธีปฏิบัติ
- 2) ศึกษาวิธีปฏิบัติการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อวัตถุประสงค์การควบคุมภายในแต่ละด้าน และอาจส่งผลต่อเนื่องต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรคือ วิสาหกิจการผลิตขนาดกลางของประเทศไทย ซึ่งมีสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนมากกว่า 50 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท หรือมีพนักงานจำนวน 51-200 คน (ตามการกำหนดขนาดของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การควบคุมภายใน หมายถึง กระบวนการที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลที่องค์กรจะบรรลุวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (ความหมายจาก COSO)

- ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน
- ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน

- การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบการควบคุมภายใน หมายถึง ส่วนของสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องประกอบทำให้เกิดเป็นการควบคุมภายใน

หลักการการควบคุมภายใน หมายถึง ตัวแทนของแนวความคิดพื้นฐานที่เกี่ยวกับการควบคุมภายใน และเขียนขึ้นโดยตรงจาก 5 องค์ประกอบของการควบคุมภายใน

กลไกการควบคุมภายใน (Internal Control Mechanism, ICM) หมายถึง สิ่งที่ทำให้กระบวนการการควบคุมภายในมีการขับเคลื่อนหรือดำเนินอยู่ได้ โดยมีการจัดสรรทรัพยากร มีการกำหนดหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลให้เป็นผู้ดำเนินงาน และกำหนดวิธีการดำเนินงาน

วิสาหกิจการผลิตขนาดกลาง หมายถึง วิสาหกิจประเภทการผลิตในประเทศไทยที่มีสินทรัพย์ถาวรมากกว่า 50 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท และหรือการจ้างงานตั้งแต่ 51-200 คน โดยเกณฑ์ดังกล่าวหากการจ้างงานและขนาดสินทรัพย์ถาวรอยู่ต่างขนาดกัน กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ขนาดที่ต่ำกว่า

ผลการดำเนินงานทางการเงิน หมายถึง ความสำเร็จหรือผลประโยชน์ของการทำงานของวิสาหกิจที่วัดผลเป็นตัวเลขทางการเงินจากผลประกอบการในงบการเงิน โดยงานวิจัยนี้วัดจากค่าเฉลี่ยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ย้อนหลัง 3 ปี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษานิยามและแนวทางการควบคุมภายในจากองค์กรที่เป็นที่รู้จักกันในหลายประเทศและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย คือ The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission หรือ COSO ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยและพัฒนากรอบแนวคิดการควบคุมภายในและนำออกเผยแพร่ในปีพ.ศ.2535 (COSO, 1994) โดยแสดงถึงองค์ประกอบการควบคุมภายใน 5 องค์ประกอบ พร้อมอธิบายปัจจัยที่เกี่ยวข้องในแต่ละองค์ประกอบ แต่ได้ให้แนวทางการนำไปปฏิบัติจำนวนน้อย (Agbejule and Jokipii, 2008, p.501) ต่อมาในปีพ.ศ.2549 COSO ได้ทำการวิจัยและพัฒนา

แนวคิดการควบคุมภายในฉบับใหม่สำหรับบริษัทที่ขนาดเล็กกว่าบริษัทมหาชน คือ Internal Control over Financial Reporting – Guidance for Smaller Public Companies, ICFR-SPC ซึ่งได้แสดงรายละเอียดเพิ่มเติมถึงหลักการการควบคุมภายใน 20 ข้อภายใต้ 5 องค์ประกอบเดิม แต่ก็เป็นการควบคุมภายในแบบเดียวสำหรับกิจการทุกขนาดทั้งที่มีทรัพยากรต่างกัน และสำหรับกิจการทุกประเภททั้งที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างกัน ทั้งนี้ในแต่ละกิจการจะมีความจำเป็นต้องมีการควบคุมภายในที่เหมาะสมตามบุคลิกลักษณะกิจการของตนเองแตกต่างกันไป (Jokipii, 2010, p.115)

งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของการควบคุมภายในตั้งแต่อดีตจนถึงปีพ.ศ.2547 มีอยู่อย่างจำกัด (Krishnan, 2005, p.649) แต่ในระยะต่อมาเมื่อเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนมากขึ้น ดังต่อไปนี้ มีการศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบความพร้อมของการควบคุมภายในแยกตามอายุ โดยคาดว่าสถาบันการเงินเดิมที่จัดตั้งมานานจะมีความพร้อมในการควบคุมภายในที่มากกว่า เนื่องจากมีสถาบันการเงินล่มสลายจำนวนมากในช่วงปีพ.ศ.2523-2542 โดยส่วนใหญ่เป็นสถาบันการเงินจัดตั้งขึ้นใหม่และมีจุดอ่อนการควบคุมภายในอย่างร้ายแรง (Noland, 2000, p.1) แต่ผลการวิจัยพบว่าตรงกันข้ามกับสมมติฐาน (Noland, 2000) ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าการสร้างการควบคุมภายในและถือปฏิบัติมายาวนานกว่าไม่ทำให้มีการควบคุมภายในที่ดีกว่า แต่นอกจากอายุขนาดของกิจการจะมีผลต่อทรัพยากรในการสร้างการควบคุมภายใน จึงมีการศึกษาระดับการควบคุมภายในของกิจการที่มีขนาดแตกต่างกันในประเทศลิทัวเนีย โดยแยกเป็นกิจการขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก จะมีระดับการควบคุมภายในที่ดีแตกต่างกันหรือไม่ และผลที่ได้คือวิสาหกิจทั้ง 3 ขนาด มีการควบคุมภายในที่ไม่เพียงพอ มีการควบคุมเพียงบางส่วนและไม่เป็นรูปแบบที่ชัดเจน (Kanapickiene, 2008, p.47) ซึ่งคล้ายกับการศึกษาการควบคุมภายในของกิจการ 741 แห่งในประเทศฟินแลนด์พบว่าขนาดของกิจการไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อระดับการควบคุมภายในจากการใช้สถิติ SEM (Jokipii, 2010, p.134) ผลลัพธ์ดังกล่าวแตกต่างจาก Jeffrey Doyle, Weili Ge and Sarah McVay (2007B) ที่ศึกษาถึงลักษณะ

ของกิจการที่เปิดเผยว่ามีจุดอ่อนในการควบคุมภายในตามข้อบังคับของกฎหมาย SOX Act 2002 ซึ่งพบว่าใน 779 บริษัทที่มีจุดอ่อนการควบคุมภายในที่มีนัยสำคัญ จะมีขนาดกิจการที่เล็กกว่า อายุน้อยกว่า ฐานะทางการเงินด้อยกว่า โครงสร้างธุรกิจซับซ้อนกว่า และกิจการเติบโตอย่างรวดเร็ว (Doyle, Ge and McVay, 2007B, p.28) แต่กิจการขนาดเล็กของ Jeffrey Doyle, Weili Ge และ Sarah McVay คือ บริษัทมหาชนที่มีขนาดเล็กกว่าบริษัทมหาชนอื่น ขณะที่กิจการขนาดเล็กของ Annukka Jokipii (2010) คือ กิจการที่มีลูกจ้างน้อยกว่า 50 คน และกิจการขนาดเล็กของ Rasa Kanapickiene (2008) คือ กิจการที่มีลูกจ้างไม่เกิน 14 คน ซึ่งอาจนำมาเปรียบเทียบกับกันไม่ได้ และที่สำคัญงานวิจัยทั้งหมดก็ไม่ได้ศึกษาว่าความไม่เพียงพอของการควบคุมภายในดังกล่าว จะส่งผลต่อกิจการอย่างไร

แม้ว่าจะมีสถาบันการเงินที่มีจุดอ่อนในการควบคุมภายในอย่างร้ายแรงล้มละลายจำนวนมาก แต่ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ของการควบคุมภายในไม่ดีขึ้นส่งผลต่อการล้มละลายของกิจการอย่างไร (Kwak, et al., 2009, p.107) แต่มีการทำกรณีศึกษาเพื่อวิเคราะห์กิจการที่ล้มละลายว่ามีลักษณะการควบคุมภายในอย่างไร คือ การวิเคราะห์กรณีความล้มเหลวของการควบคุมภายในของวิสาหกิจในประเทศจีน (Ta-Ming, 2005) โดยห้วงสรรพสินค้าขนาดใหญ่ที่เติบโตอย่างรวดเร็วมีกำไรจำนวนมากในปี พ.ศ.2538 แต่ปิดกิจการลงในปีพ.ศ.2541 การวิเคราะห์ตามแนวทางการควบคุมภายในของ COSO พบ 1.การขาดศีลธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารและขาดการเห็นคุณค่าของพนักงาน 2.การครอบงำคณะผู้บริหารโดยผู้บริหารบางคน และ 3.การขาดระบบงานทรัพยากรบุคคลและคุณภาพของพนักงาน (Ta-Ming, 2005, p.92) จากภาพรวมแล้วบริษัทดังกล่าวได้ไว้วางใจกลุ่มบุคคลบางกลุ่มมากเกินไป ซึ่งตรงกับทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ที่คาดการณ์ว่าบุคคลผู้ปฏิบัติการณ์ที่มีเหตุผลและจะแสวงหาส่วนแบ่งผลประโยชน์ของตนเองในอนาคต (Donaldson and Davis, 1991, p.50) และในบางครั้งกระทั่งพนักงานที่ไว้วางใจได้ก็อาจทำการทุจริตเมื่อเกิดองค์ประกอบ 2 ข้อ คือ โอกาสทำการทุจริตและแรงกดดันให้ทำการทุจริต (Hagan, 2008, p.25)

หลังจากที่บริษัทต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้เริ่มรายงานจุดอ่อนของการควบคุมภายในตามกฎหมายคุ้มครองนักลงทุนและปฏิรูปการบัญชีบริษัทมหาชน หรือ Sox 2002 มีนักวิจัยจำนวนมากทำการวิจัยเกี่ยวกับกิจการที่มีการควบคุมภายในไม่เพียงพอ (Internal Control Deficiencies; ICD) หรือจุดอ่อนของการควบคุมภายในที่มีนัยสำคัญ (Material Control Weaknesses; MCW) โดยมีการศึกษาลักษณะของกิจการที่มี ICD โดย Ashbaugh-Skaife, et al. (2009) ได้ศึกษาว่ากิจการที่มีการควบคุมภายในไม่เพียงพอ (ICD Firms) กับกิจการที่มีการควบคุมที่ดี (Control Firms) จะมีคุณภาพตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual Quality) ที่แตกต่างกัน และผลที่ได้คือ Control Firms จะมีความถูกต้องของการประมาณกระแสเงินสดมากกว่า ICD Firms แต่งานวิจัยนี้มีข้อสังเกต คือ การกำหนดคุณภาพตามเกณฑ์คงค้างไว้ 3 ตัวแปร แต่ทั้ง 3 ตัวแปรสะท้อนถึงความถูกต้องของการประมาณกระแสเงินสดเท่านั้น ในขณะที่การกำหนดคุณสมบัติ Control Firms ข้อหนึ่งคือลักษณะพื้นฐานการทำงานของกิจการไม่ซับซ้อน ซึ่งแน่นอนว่ากิจการที่มีลักษณะซับซ้อนน้อยกว่าย่อมจะประมาณกระแสเงินสดให้ถูกต้องได้ง่ายกว่า นอกจากนั้น มีการวิจัยค้นหาลักษณะเฉพาะของกิจการที่มีจุดอ่อนการควบคุมภายในที่มีนัยสำคัญ (Material Control Weaknesses; MCW) โดยได้กำหนดคุณลักษณะต่าง ๆ ของกิจการที่คาดว่าจะมีผลต่อ MCW ทั้งด้านบวกและลบ และนำมากำหนดเป็นสมมติฐานแล้วทดสอบกับข้อมูล 779 บริษัท ในตลาดหลักทรัพย์ประเทศสหรัฐอเมริกาที่เปิดเผยว่ามี MCW ผลลัพธ์คือ กิจการที่มี MCW จะมีลักษณะกิจการขนาดเล็กกว่า อายุน้อยกว่า ฐานะการเงินด้อยกว่า ธุรกิจซับซ้อนมากกว่า เติบโตอย่างรวดเร็ว หรืออยู่ระหว่างปรับโครงสร้างกิจการ (Doyle, Ge and McVay, 2007B, p.28) และในกิจการที่มี MCW นี้พบว่าจะมีค่าสอบบัญชีสูงขึ้นมากกว่ากิจการที่ไม่มี MCW โดยค่าสอบบัญชีจะสูงยิ่งขึ้นไปอีกสำหรับกิจการที่จุดอ่อนของการควบคุมภายในหลายรายการ (Hoitash, Hoitash and Bedard, 2008, p.105) และแม้ว่ากิจการที่มี MCW จะไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับต้นทุนของเงินทุน (Ogneva, Subramanyam and Raghunandan, 2007, p.1,286) แต่กิจการที่มี MCW

จะมีความสัมพันธ์กับการถูกจัดระดับความน่าเชื่อถือในการชำระหนี้ (Credit Rating) ในระดับต่ำกว่ากิจการที่ไม่มี MCW (Elbannan, 2009, p.127) และกิจการที่มี MCW จะส่งผลให้ถูกจัดระดับความสามารถในการชำระหนี้ด้วย (Debt Rating) (Elgazza, et al., 2011, p.421) นอกจากนี้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หลังจากเปิดเผยว่ามี MCW จะทำให้ราคาหุ้นของบริษัทดังกล่าวมีราคาลดลง (Hammersley, Myers and Shkespeare, 2008, p.141)

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการควบคุมภายในและผลการดำเนินงาน พบว่ามีการทำวิจัยที่มีผลลัพธ์คล้ายกันคือ กิจการที่มีการควบคุมภายในที่ดีกว่าจะมีผลการดำเนินงานที่ดีกว่า แต่ในงานวิจัยแต่ละเล่มนั้นจะมีตัวแปรที่เป็นตัวแทนการควบคุมภายในและตัวแปรที่เป็นตัวแทนผลการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ดังนั้นการศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 708 แห่ง โดยระดับของการควบคุมภายในกำหนดจากการเปิดเผย MCW ตามข้อบังคับของ SOX และสำหรับผลการดำเนินงานกำหนดโดยมูลค่าแต่ละกิจการในตลาดหลักทรัพย์ที่คำนวณโดย Residual Income Model ซึ่งผลที่ได้คือกิจการที่มี MCW จะมีมูลค่าของกิจการที่ต่ำกว่ากิจการที่ไม่มี MCW (Tseng, 2007) ซึ่งสอดคล้องกับ Jeffrey, Doyle, Weili Ge and Sarah McVay (2007B) ที่ศึกษาพบว่ากิจการที่มี MCW จะมีขนาดของกิจการเล็กกว่า แต่ในการวัดผลการดำเนินงานของ Tseng เป็นผลการดำเนินงานขององค์กร หากจะวัดผลการดำเนินงานของการควบคุมภายในโดยตรงก็ควรวัดที่วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน ซึ่งประกอบด้วย ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน, ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน และการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยมีการศึกษากิจการ 741 แห่ง ที่ดำเนินกลยุทธ์ทางธุรกิจที่แตกต่างกัน 3 กลยุทธ์ คือ Prospector, Defender และ Analyzer (กลยุทธ์ของ Miles and Snow, 1978 อ้างอิงใน Agbejule and Jokipii, 2008, p.503) โดยในแต่ละกิจการทำการควบคุมภายในตามองค์ประกอบของ COSO ในระดับที่สูงต่ำแตกต่างกัน จะส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในทั้ง 3 ข้อดังกล่าว

อย่างไร โดยองค์ประกอบของการควบคุมภายใน 5 องค์ประกอบ งานวิจัยนี้เลือกศึกษา 2 องค์ประกอบคือ กิจกรรมการควบคุมและการติดตามและประเมินผล ผลลัพธ์คือ กิจการที่ใช้กลยุทธ์ Prospector ร่วมกับการใช้กิจกรรมการควบคุมภายในระดับสูงพร้อมกับการติดตามและประเมินผลในระดับต่ำจะทำให้กิจการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในในระดับสูง แต่หากกิจการที่ใช้กลยุทธ์ Defender หรือ Analyzer จะต้องใช้กิจกรรมการควบคุมภายในระดับสูงพร้อมกับการติดตามและประเมินผลในระดับสูงจึงจะทำให้กิจการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในในระดับสูง (Agbejule and Jokipii, 2008, p.519) จากงานวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าการควบคุมภายในระดับสูงทุกองค์ประกอบจะไม่ทำให้มีประสิทธิผลสูงกว่าเสมอไป แต่งานวิจัยนี้ระบุข้อจำกัดชัดเจนว่าเป็นการวัดประสิทธิผลจากการควบคุมภายในแค่ 2 องค์ประกอบเท่านั้น “ซึ่งมีงานวิจัยในอดีตหลายครั้งที่ศึกษาการควบคุมภายในของ COSO เฉพาะบางองค์ประกอบเท่านั้น คือ สภาพแวดล้อมการควบคุม (D'Aquila, 1998) การสื่อสาร (Hook, et al., 1994) การประเมินความเสี่ยง (Mills, 1997)” (อ้างอิงใน Agbejule and Jokipii, 2009, p.501) ซึ่งต่อมา Annukka Jokipii (2010) ได้ศึกษาถึงการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในที่มีอิทธิพลมาจากการควบคุมภายในทั้ง 5 องค์ประกอบของ COSO โดยใช้พื้นฐานของทฤษฎีองค์การตามสถานการณ์และกรณี (Contingency Theory) ที่มีแนวคิดที่ว่าในแต่ละกิจการจะมีความจำเป็นต้องมีการควบคุมภายในที่เหมาะสมตามบุคลิกลักษณะกิจการของตนเองแตกต่างกันไป จึงมีการกำหนดลักษณะของกิจการแตกต่างกัน นำไปศึกษากับ 741 กิจการในประเทศฟินแลนด์ ว่าจะมีองค์ประกอบการควบคุมภายในทั้ง 5 องค์ประกอบอย่างไรและจะมีประสิทธิผลต่อวัตถุประสงค์การควบคุมภายในทั้ง 3 ข้ออย่างไร โดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model; SEM) ผลที่ได้คือ กิจการที่มีความไม่แน่นอนในสภาพแวดล้อมสูงและกิจการที่ใช้กลยุทธ์ Prospector จะส่งผลต่อการมีการควบคุมภายในและส่งผลทางอ้อมต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในทั้ง 3 ข้อ (Jokipii, 2010, p.134)

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าการควบคุมภายในที่ดีจะส่งผลที่ดีในหลายด้าน แต่การควบคุมภายในในระดับสูงกว่าก็จะไม่ให้ประสิทธิผลที่สูงกว่าเสมอไป (Agbejule and Jokipii, 2008, p.500) ซึ่งนอกจากงานวิจัยด้านประสิทธิผลของการควบคุมภายในจะมีน้อยแล้ว เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาแนวการควบคุมภายในที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย คือ Internal Control - Integrated Framework ของ COSO ปีพ.ศ. 2535 หรือ Internal Control over Financial Reporting – Guidance for Smaller Public Companies ของ COSO ปีพ.ศ.2549 หรือ Internal Control: Revised Guidance for Directors on the Combined Code ของ The Financial Reporting Council ปีพ.ศ.2548 พบว่าการควบคุมภายในดังกล่าวแสดงเพียง กรอบแนวคิด แนวทางและหลักการควบคุมภายในเท่านั้น หรือแม้แต่แนวทางการควบคุมภายในของ COSO ปีพ.ศ. 2549 ที่ระบุว่าเป็นการควบคุมภายในที่มีรายละเอียดมากที่สุดของ COSO (COSO, 2006A) ที่แสดงตัวอย่างวิธีปฏิบัติของการควบคุมภายในที่มีประสิทธิผลจากกิจการต่าง ๆ จำนวนมาก แต่ก็ไม่สามารถระบุได้ว่าวิธีปฏิบัติแต่ละวิธีสามารถนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพกับวัตถุประสงค์ข้อใด และเนื่องจากการจัดทำารควบคุมภายในนั้นมีต้นทุน

ดังนั้นกิจการจะทำการควบคุมภายในที่ระบุว่ามีต้นทุนจะทำให้มีต้นทุนที่สูงมากและอาจสูงกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเพื่อค้นหาการควบคุมภายในในระดับปฏิบัติ คือ กลไกการควบคุมภายใน (Internal Control Mechanisms; ICMs) ที่แสดงถึงกลุ่มบุคคล ทรัพยากรที่ใช้และวิธีการของการควบคุมภายในที่ชัดเจน โดยเป็น ICMs ที่ครบจากทั้ง 5 องค์ประกอบและ 20 หลักการของ COSO และนำ ICMs มาวัดประสิทธิผลต่อวัตถุประสงค์ในแต่ละด้าน โดยผู้วิจัยคาดว่า การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในแต่ละด้านจะเกิดจากการใช้การควบคุมภายในที่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงเป็นสมมติฐานของการวิจัยได้ ดังนี้

H1: หลักการการควบคุมภายในและกลไกการควบคุมภายในมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน

H2: หลักการการควบคุมภายในและกลไกการควบคุมภายในมีอิทธิพลต่อความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน

H3: หลักการการควบคุมภายในและกลไกการควบคุมภายในมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

H4: การบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน

ภาพ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ทำการวิเคราะห์เนื้อหาการควบคุมภายในของ COSO ทั้ง 2 เรื่อง คือ Internal Control - Integrated Framework (1994) และ Internal Control over Financial Reporting – Guidance for Smaller Public Companies (2006) นำมาเป็นกรอบแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ประธานเจ้าหน้าที่บริหารของวิสาหกิจการผลิตขนาดกลาง

2. ทำการสัมภาษณ์ประธานเจ้าหน้าที่บริหารของวิสาหกิจการผลิตขนาดกลางที่สุ่มอย่างง่ายกลุ่มละ 1 ราย (ภายใต้เงื่อนไขการเลือกตัวอย่างในการสัมภาษณ์) รวมจำนวน 8 ราย เพื่อทราบความคิดเห็นว่าหากนำกลไกการควบคุมภายในจากการวิเคราะห์เนื้อหาของ COSO มาใช้กับวิสาหกิจการผลิตขนาดกลางในประเทศไทยจะส่งผลอย่างไร และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อให้คงเหลือเฉพาะกลไกการควบคุมภายในที่คาดว่าจะมีประสิทธิผล

3. นำข้อมูลที่ได้จาก 2. นำมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามและนำไปตรวจสอบคุณภาพ โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ตรวจสอบความเข้าใจ และนำไปตรวจสอบความเชื่อมั่น

4. นำแบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศที่สุ่มกระจายแบบง่าย (จากรายชื่อวิสาหกิจการผลิตขนาดกลางในฐานข้อมูลสู่ธุรกิจ เว็บไซต์กรมพัฒนาธุรกิจการค้า)

5. ก่อนการวิเคราะห์ประสิทธิผล เนื่องจาก ICMs ในงานวิจัยนี้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ไม่พบในทฤษฎีใด ประกอบกับ ICMs มีจำนวนมากถึง 90 กลไก จึงต้องทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันว่า ICMs เหมาะสมเป็นตัวแปรสังเกตได้ของ

ตัวแปรแฝงหรือหลักการควบคุมภายใน 20 ข้อของ COSO แล้วจึงวิเคราะห์ค่าสถิติอื่น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

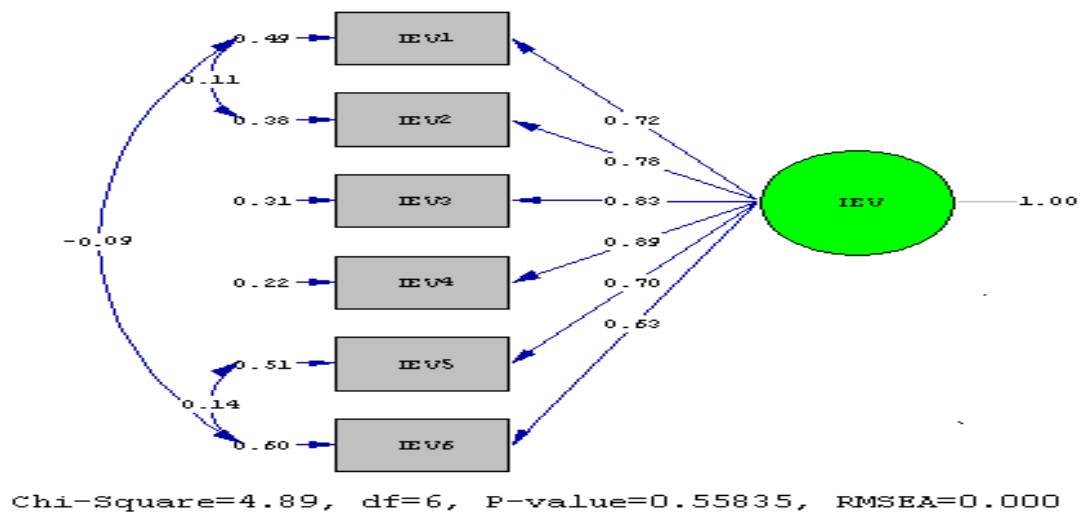
1. สถิติที่ใช้เพื่อวิเคราะห์ว่ากลไกการควบคุมภายในต่างๆเหมาะสมเป็นตัวแปรสังเกตได้ของแต่ละหลักการการควบคุมภายใน (ตัวแปรแฝง) คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

2. สถิติที่ใช้เพื่อวิเคราะห์ว่าตัวแปรอิสระส่งผลต่อตัวแปรตาม คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis), การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA), ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R^2)

3. สถิติที่ใช้เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม คือ การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model)

ผลการศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาและการสัมภาษณ์ ได้ ICMs จำนวน 100 กลไก และเมื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพคงเหลือ 90 ICMs โดยทุก ICMs แสดงถึงวิธีปฏิบัติ บุคคลที่กระทำและทรัพยากรที่ใช้ในการควบคุมภายใน เมื่อนำไปสอบถามกับวิสาหกิจการผลิตขนาดกลางทั่วประเทศไทยแล้วนำผลตอบรับมาตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อยืนยันว่ามีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและความสอดคล้องของตัวแปรแฝง (หลักการควบคุมภายใน) และตัวแปรสังเกตได้ (ICMs) โดยตัวอย่างการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังที่แสดงในภาพ 2 และผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันกับตัวแปรแฝงทั้ง 20 หลักการควบคุมภายใน และ 3 วัตถุประสงค์การควบคุมภายใน

ภาพ 2 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลความซื่อตรงและความมีจริยธรรม (หลักการที่1) ของการควบคุมภายในของวิสาหกิจการผลิตขนาดกลางในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันปรากฏว่าโมเดลตัวแปรแฝงทั้ง 23 โมเดลมีตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมเป็นตัวแปรสังเกตได้โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าเป็นบวกทุกค่า โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.27-0.94 และมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทุกตัวแปร ค่าความคลาดเคลื่อนในการวัดมีค่าอยู่ระหว่าง 0.12-0.93 สรุปได้ว่า กลไกการควบคุมภายในทั้ง 90 ICMs เหมาะสมเป็นตัวบ่งชี้ของหลักการการควบคุมภายใน 20 หลักการ ในการนำไปวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณกับวัตถุประสงค์การควบคุมภายในทั้ง 3 ด้าน

ผลการทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณว่าการใช้หลักการการควบคุมภายในจะส่งผลอย่างไรต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงาน; (H1) สรุปได้ว่า มีเพียงข้อมูลสารสนเทศด้านการควบคุมภายใน (ICI) และการสื่อสารกับภายนอกกิจการ (EC) ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร (E4) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงาน (EEO) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่า

กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่าเท่ากับ 0.296 แสดงว่าตัวแปรแฝงทั้ง 2 ตัวแปรร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 29.6 มีค่าความคลาดเคลื่อน 0.778 โดยสมการการพยากรณ์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $EEO = 0.348(ICI) + 0.286(EC)$ และเมื่อนำผลการทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณนี้ไปอธิบายร่วมกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันก็จะแสดงถึง ICMs ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานตามตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลสารสนเทศด้านการควบคุมภายในที่มีอิทธิพลทางบวก ($Beta = .348$) ต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน เกิดจากการใช้ ICMs 3 กลไก และการสื่อสารกับภายนอกกิจการ (EC) มีอิทธิพลทางบวก ($Beta = .348$) ต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานเกิดจากการใช้ ICMs เพียง 2 กลไก และแสดงกลไกเรียงตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงหลักการการควบคุมภายในและกลไกการควบคุมภายในของวิสาหกิจการผลิตขนาดกลางในประเทศไทยที่มีอิทธิพลกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

หลักการควบคุมภายใน/กลไกการควบคุมภายใน	อักษรย่อ	λ
ข้อมูลสารสนเทศด้านการควบคุมภายใน (Beta= .348)	ICI	
มีการพิจารณาการประเมินความเสี่ยงครั้งใหม่ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบข้อมูลสารสนเทศ	ICI3	0.89
มีการใช้แผนผังแสดงรายละเอียดบุคคลและหน้าที่การควบคุมภายในที่รับผิดชอบสำหรับบัญชีที่สำคัญ	ICI1	0.8
มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบบูรณาการเพื่อทำงานทั้งขั้นตอนการปฏิบัติ การควบคุมที่เกี่ยวข้อง และการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ในระบบ	ICI2	0.79
การสื่อสารกับภายนอกกิจการ (Beta= .286)	EC	
มีการอำนวยความสะดวกหรือสร้างช่องทางในการสื่อสารระหว่างผู้บริหารกับลูกค้า	EC1	0.83
มีการอำนวยความสะดวกหรือสร้างช่องทางในการสื่อสารระหว่างผู้บริหารกับบุคคลภายนอก	EC2	0.83

ตาราง 2 แสดงหลักการการควบคุมภายในและกลไกการควบคุมภายในของวิสาหกิจการผลิตขนาดกลางในประเทศไทยที่มีอิทธิพลกับความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน

ตัวแปรแฝง/ตัวแปรสังเกตได้	อักษรย่อ	λ
การควบคุมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Beta= 0.223)	IT	
มีการสอบทานการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลเป็นระยะๆ สำหรับสภาพแวดล้อมด้าน IT ที่มีความซับซ้อนมาก	IT5	0.9
มีการจำกัดการเชื่อมต่อข้อมูลกับภายนอกกิจการสำหรับสภาพแวดล้อมด้าน IT ที่มีความซับซ้อนมาก	IT6	0.84
มีการสอบทานคุณสมบัติของผู้ให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ	IT7	0.83
มีการรักษาความปลอดภัยโดยใช้รหัสผ่าน สำหรับสภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความซับซ้อนน้อย	IT4	0.8
มีการให้ผู้บริหารและผู้ใช้งานมีส่วนร่วมในการจัดการในช่วงการเปลี่ยนแปลงการใช้โปรแกรมประยุกต์เฉพาะงานใหม่ สำหรับสภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความซับซ้อนมาก	IT3	0.77
มีการให้ผู้บริหารและผู้ใช้งานมีส่วนร่วมในการจัดการในช่วงของการเปลี่ยนแปลงการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปใหม่ สำหรับสภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความซับซ้อนน้อย	IT2	0.73
มีการจัดการพัฒนาและประยุกต์ใช้โปรแกรมครั้งใหม่ เมื่อสภาพแวดล้อมของกระบวนการทางธุรกิจมีความซับซ้อนมากกว่าเดิม	IT1	0.7
การสื่อสารภายในกิจการ (Beta=(-0.349))	IC	
มีการจัดตั้งโครงการที่ปรึกษาให้พนักงานอาวุโสให้คำปรึกษากับพนักงานอื่นในการสื่อสารข้อมูลกับผู้บริหาร	IC4	0.87
มีการอำนวยความสะดวกในการสื่อสารระหว่างผู้บริหารกับคณะกรรมการของกิจการ	IC3	0.84
มีการใช้วิธีการสมมติร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร ในการอภิปรายและเสริมสร้างความเข้มแข็งของการควบคุมภายใน	IC2	0.81
มีการใช้การสื่อสารภายในกิจการหลายช่องทางร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของการควบคุมภายใน	IC1	0.73
มีการใช้สภาพของพนักงานเพื่อช่วยในการสื่อสารข้อมูลระหว่างพนักงานกับผู้บริหาร	IC5	0.71
มีการให้ผู้ให้บริการจากภายนอกมาช่วยเหลือการสื่อสารการควบคุมภายในของกิจการ	IC6	0.64
มีการประชุมผู้บริหารทุกระดับร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการบ่อยครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน	IC7	0.36
การมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ (Beta= (-0.147))	AR	
คณะกรรมการของกิจการทำการพิจารณาและอนุมัติแผนการตรวจสอบภายใน	AR2	0.86
คณะกรรมการตรวจสอบทำการสอบทานบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร	AR1	0.81
ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและคณะกรรมการของกิจการเป็นผู้ที่ทำการปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารต่าง ๆ	AR3	0.79

ผลการทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์ พบว่าคุณค่าการใช้หลักการการควบคุมภายในส่งผลอย่างไรต่อความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน; (H2) สรุปได้ว่า มีเพียงการควบคุมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) การสื่อสารภายในกิจการ (IC) และการมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ (AR) มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่าคุณค่าเท่ากับ 0.132 แสดงว่าตัวแปรแฝงทั้ง 3 ตัวแปรร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินได้ร้อยละ 13.2 มีค่าความคลาดเคลื่อน 1.142 โดยสมการการพยากรณ์ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $RFR = 0.223 (IT) - 0.349 (IC) - 0.147 (AR)$ และเมื่อนำผลการทดสอบนี้ไปอธิบายร่วมกับการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันก็จะแสดงถึง ICMs ที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินตามตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าการควบคุมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ที่มีอิทธิพลทางบวก ($Beta=0.223$) ต่อความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินนั้น เกิดจากการใช้ 7 ICMs โดยแสดงเรียงตามน้ำหนักองค์ประกอบ สำหรับการสื่อสารภายในกิจการ (IC) มีอิทธิพลทางลบ ($Beta=(-0.349)$) ต่อความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินเกิดจากการใช้ 7 ICMs และการมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ (AR) ที่มีอิทธิพลทางลบ ($Beta=(-0.147)$) ต่อความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน เกิดจากการใช้ 3 ICMs

ผลการทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์ พบว่าคุณค่าการใช้หลักการการควบคุมภายในส่งผลอย่างไรกับการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง; (H3) สรุปได้ว่ามีเพียงการจัดโครงสร้างขององค์กร(OS) บทบาทของคณะกรรมการของกิจการ (BD) และการสื่อสารภายในกิจการ (IC) มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง (CLR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่าคุณค่าเท่ากับ 0.078 แสดงว่าตัว

แปรแฝงทั้ง 3 ตัวแปรร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้ร้อยละ 7.8 มีค่าความคลาดเคลื่อน 1.172 โดยสมการการพยากรณ์การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง (CLR) ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $CLR = 0.191(OS) + 0.152(BD) - 0.286(IC)$ และเมื่อนำผลการทดสอบนี้ไปอธิบายร่วมกับการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันก็จะแสดงถึง ICMs ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง (CLR) แสดงในตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าการจัดโครงสร้างขององค์กรที่มีอิทธิพลทางบวก ($Beta=0.191$) ต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องนั้น เกิดจากการใช้ 2 ICMs สำหรับบทบาทของคณะกรรมการของกิจการที่มีอิทธิพลทางบวก ($Beta=0.152$) ต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องนั้น เกิดจากการใช้ 6 ICMs และการสื่อสารภายในกิจการมีอิทธิพลทางลบ ($Beta=(-0.286)$) ต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเกิดจากการใช้ 7 ICMs แสดงเรียงตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

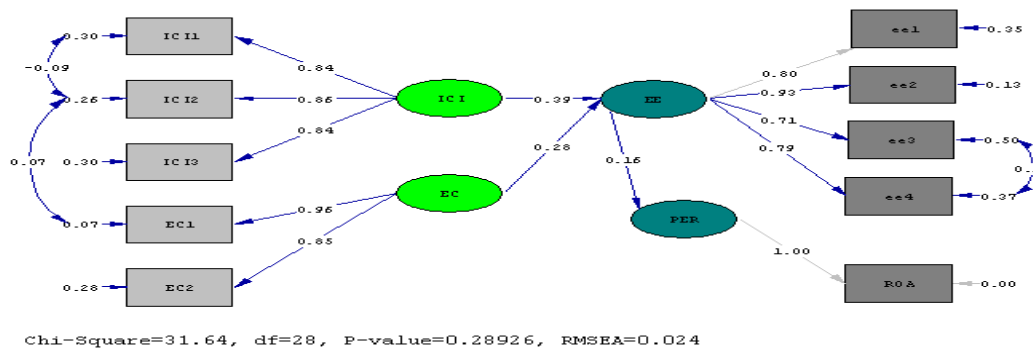
ผลการทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์ พบว่าคุณค่าการบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในแต่ละด้านจะส่งผลอย่างไรกับผลการดำเนินงาน; (H4) สรุปได้ว่าผลการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในในด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน (RFR) และการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง (CLR) ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อผลการดำเนินงาน (PER) ซึ่งวัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ย 3 ปี มีเพียงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน (EEO) มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่าคุณค่าเท่ากับ 0.024 แสดงว่า EEO สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลการดำเนินงานได้ร้อยละ 2.4 มีค่าความคลาดเคลื่อน 7.380 โดยสมการการพยากรณ์ผลการดำเนินงาน (PER) ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $PER = 0.156(EEO)$

ตาราง 3 แสดงหลักการการควบคุมภายในและกลไกการควบคุมภายในของวิสาหกิจการผลิตขนาดกลางในประเทศไทยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรแฝง/ตัวแปรสังเกตได้	อักษรย่อ	λ
การจัดโครงสร้างขององค์กร (Beta= 0.191)	OS	
มีการกำหนดภาระงานและความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งงานที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ	OS1	0.83
มีการจัดโครงสร้างองค์กรใหม่เพื่อสนับสนุนโครงสร้างการควบคุมภายในที่ดีขึ้น	OS2	0.83
บทบาทของคณะกรรมการของกิจการ (Beta= 0.152)	BD	
คณะกรรมการตรวจสอบทำการพิจารณาถึงโอกาสที่ผู้บริหารจะแทรกแซงการจัดทำรายงานทางการเงิน	BD5	0.91
คณะกรรมการตรวจสอบของกิจการ มีความเป็นอิสระและมีความเชี่ยวชาญด้านรายงานทางการเงิน	BD3	0.8
คณะกรรมการตรวจสอบทำการกำหนดแผนปฏิบัติงานตรวจสอบประจำปีไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน	BD6	0.74
คณะกรรมการตรวจสอบทำการปฏิสัมพันธ์กับผู้สอบบัญชีภายนอก	BD4	0.69
คณะกรรมการกิจการทำการสอบทานงานและตรวจเอกสารในกิจกรรมที่สำคัญด้วยตนเอง	BD1	0.37
คณะกรรมการกิจการกำหนดให้มีการสอบทานข้อมูลประมาณการงบการเงิน	BD2	0.37
การสื่อสารภายในกิจการ (Beta=(-0.286))	IC	
มีการจัดตั้งโครงการที่ปรึกษาให้พนักงานอาวุโสให้คำปรึกษากับพนักงานอื่นในการสื่อสารข้อมูลกับผู้บริหาร	IC4	0.87
มีการอำนวยความสะดวกในการสื่อสารระหว่างผู้บริหารกับคณะกรรมการของกิจการ	IC3	0.84
มีการใช้วิธีการสัมมนาร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร ในการอภิปรายและเสริมสร้างความเข้มแข็งของการควบคุมภายใน	IC2	0.81
มีการใช้การสื่อสารภายในกิจการหลายช่องทางร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของการควบคุมภายใน	IC1	0.73
มีการใช้สภาของพนักงานเพื่อช่วยในการสื่อสารข้อมูลระหว่างพนักงานกับผู้บริหาร	IC5	0.73
มีการให้ผู้ให้บริการภายนอกมาช่วยเหลือการสื่อสารการควบคุมภายในของกิจการ	IC6	0.64
มีการประชุมผู้บริหารทุกระดับร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการบ่อยครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน	IC7	0.36

ผลจากการวิเคราะห์ความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของหลักการการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานและส่งผลต่อผลการดำเนินงาน จากค่าสถิติความกลมกลืนและดัชนีระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนอย่างดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่เพียงพอที่จะทำให้โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่ารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ตามที่ได้คาดการณ์ไว้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงดังภาพที่ 3 สรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนอย่างดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์และขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่เพียงพอที่จะทำให้โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่ารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ตามที่ได้คาดการณ์ไว้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงดังภาพที่ 3 และจากโมเดลความสัมพันธ์นี้

แสดงว่าข้อมูลสารสนเทศด้านการควบคุมภายใน (ICI) และการสื่อสารกับภายนอกกิจการ (EC) มีระดับอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน (EEO) เท่ากับ 0.39 และ 0.28 ตามลำดับ โดยมีค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณค่าเท่ากับ 0.296 แสดงว่าตัวแปรแฝงทั้ง 2 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 29.6 โดยทั้ง 2 ตัวแปร ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงาน ในขณะที่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานมีระดับอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน 0.16 โดยมีค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.024 แสดงว่าสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลการดำเนินงานได้ร้อยละ 2.4 สรุปได้ว่าการควบคุมภายในตามที่แสดงในโมเดลและในตาราง 1 มีอิทธิพลต่อทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานและผลการดำเนินงาน

ภาพ 3 โมเดลความสัมพันธ์ของกลไกและหลักการการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานและส่งผลต่อผลการดำเนินงาน

อภิปรายผลการศึกษา

ผลงานวิจัยนี้ เป็นการยืนยันผลว่าการปฏิบัติตามแนวทางการควบคุมภายในของ COSO สามารถช่วยให้วิสาหกิจมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการปฏิบัติงานสูงขึ้น ช่วยเพิ่มความเชื่อถือได้ของรายงานการเงิน และช่วยให้บุคลากรปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องมากขึ้น (COSO, 1994; COSO, 2006A; Agbejule and Jokipii, 2008; Jokipii, 2010) และวิสาหกิจที่มีการควบคุมภายในที่ดีกว่านอกจากทำให้บรรลุมิติวัตถุประสงค์การควบคุมภายในมากกว่าแล้วนั้น ยังส่งผลให้วิสาหกิจดังกล่าวมีผลการดำเนินงานที่สูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chih-Yang Tseng (2007) และ Annukka Jokipii (2010) แต่ผลการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในแต่ละด้านนั้นเกิดจากการใช้การควบคุมภายในที่แตกต่างกัน

เนื่องจากงานวิจัยนี้ศึกษาการควบคุมภายในในระดับรายละเอียด โดยจำแนกออกเป็น 20 หลักการ จากการควบคุมภายในของ COSO ฉบับปี พ.ศ.2549 และศึกษาเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจการผลิตขนาดกลาง ซึ่งผู้วิจัยยังไม่พบผลงานวิจัยใดที่ศึกษาการควบคุมภายใน 20 หลักการของ COSO และไม่พบงานวิจัยการควบคุมภายในที่แยกกลุ่มตัวอย่างตามประเภทของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จึงทำให้อภิปรายเปรียบเทียบได้ยาก แต่จากการจำแนก

รายละเอียดนี้ช่วยตอบคำถามงานวิจัยได้ว่า หากต้องการเน้นเป้าหมายการควบคุมภายในบางส่วน จะต้องทำการควบคุมภายในอย่างไร

จากผลการวิจัยอาจช่วยให้วิสาหกิจการผลิตขนาดกลางที่มีทรัพยากรจำกัดสามารถเลือกใช้การควบคุมภายในตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยการเลือกใช้หลักการและกลไกการควบคุมภายในที่ส่งผลทางบวกต่อเป้าหมายที่ต้องการ กล่าวคือ วิสาหกิจที่มีเป้าหมายในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน ให้ใช้การควบคุมภายในในองค์ประกอบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร (E4) ในหลักการข้อมูลสารสนเทศด้านการควบคุมภายในและการสื่อสารกับภายนอกกิจการ โดยใช้ ICMs ดังแสดงในตาราง 1 แต่วิสาหกิจที่มีเป้าหมายในด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินก็ให้ใช้ ICMs ตามตาราง 2 คือ เพิ่มการควบคุมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ภายใต้ E3) นอกจากนั้น หากวิสาหกิจมีเป้าหมายในด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เพิ่มการจัดโครงสร้างขององค์กร (ภายใต้ E1) เพิ่มบทบาทของคณะกรรมการของกิจการ (ภายใต้ E1) โดยการใช้ ICMs ดังแสดงในตาราง 3 และสุดท้าย เป้าหมายของทุกวิสาหกิจคือผลการดำเนินงานทางการเงิน จากผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน ดังนั้น วิสาหกิจสามารถเพิ่มผลการ

ดำเนินงานทางการเงินด้วยการควบคุมภายในโดยใช้กลไกและหลักการการควบคุมภายใน (ตามตาราง 1) ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานและส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน ดังแสดงในภาพ 3

ข้อเสนอแนะ

ในการนำไปปฏิบัติ หากวิสาหกิจใดนำไปปฏิบัติครบทั้ง 20 หลักการ และ 90 กลไก ก็คาดว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในครบทั้ง 3 ด้าน แต่การกระทำดังกล่าวอาจทำให้เกิดต้นทุนการปฏิบัติจำนวนมาก และอาจมีต้นทุนมากกว่า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ดังนั้น วิสาหกิจที่ต้องการปฏิบัติตามการควบคุมภายในของ COSO อาจเลือกใช้บางหลักการที่มีค่าทางสถิติที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญกว่าหลักการอื่น ๆ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป เนื่องจากผลจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากวิสาหกิจที่มีทรัพยากรขนาดกลางและมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป อาจทำการศึกษาการควบคุมภายในกับวิสาหกิจประเภทอื่น เพื่อให้ได้การควบคุมภายในที่มีประสิทธิผลสำหรับแต่ละประเภทธุรกิจ

บรรณานุกรม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). **สำมะโนอุตสาหกรรม พ.ศ. 2550 ทัวราชอาณาจักร**. กรุงเทพฯ: บริษัท ดอกเบ๊ย จำกัด.

Agbejule, A. and Jokipii, A. (2008). Strategy, control activities, monitoring and effectiveness. **Managerial Auditing Journal**, 24(6), 500-522.

Ashbaugh-Skaife, H., Collins, D. W., Kinney, W., and Lafond, R. (2009). The effect of SOX internal control deficiencies on firm risk and cost of equity, **Journal of Accounting Research**, 47(1), 1-43.

COSO, The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission. (1994). **Internal control framework**. New Jersey: Institute of Certified Public Accountants.

COSO, The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission. (2006). **Internal control over financial reporting - Guidance for smaller public companies (Vol. I: Executive Summary)**. New Jersey: The American Institute of Certified Public Accountants.

COSO, The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission. (2006). **Internal control over financial reporting - Guidance for smaller public companies (Vol. II: Guidance)**. New Jersey: The American Institute of Certified Public Accountants.

COSO, The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission. (2006). **Internal control over financial reporting - Guidance for smaller public companies (Vol. III: Illustrative Tools)**. New Jersey: The American Institute of Certified Public Accountants.

Donaldson, L., and Davis, J. H. (1991). Stewardship theory or agency theory: CEO governance and shareholder returns. **Australian Journal of Management**, 16(1), 49-65.

- Doyle, J. T., Ge, W. and McVay, S. (2007). Accruals quality and internal control over financial reporting, **The Accounting Review**, 82(5), 1141-1170.
- Doyle, J. T., Ge, W. and McVay, S. (2007). Determinants of weaknesses in internal control over financial reporting, **Journal of Accounting and Economics**, 44(1/2), 193-205.
- Eisenhardt, K. M. (1989). Agency theory: An assessment and review. **The Academy of Management Review**, 14(1), 57-74.
- El-gazzar, S. M., Samir, M., Chung, K. and Jacob, R. A. (2011). Reporting of internal control weaknesses and debt rating changes. **The International Advances in Economic Research**, 17(4), 421-435.
- Elbannan, M. A. (2009). Quality of internal control over financial reporting, corporate governance and credit ratings, **International Journal of Disclosure & Governance**, 6 (2), 127-149.
- The Financial Reporting Council. (2005). **Internal control: Revised guidance for directors on the Combined code**. London: The Financial Reporting Council.
- Ge, W. and McVay, S. (2005). The disclosure of material weaknesses in internal control after the Sarbanes-Oxley Act, **The Accounting Horizons**, 19(3), 137-158.
- Hagan, R. (2008). Reasons why some 'trusted' employees commit fraud. **Boulder County Business Report**, 27(14), 25-32.
- Hogan, C. E. and Wilkins, M. S. (2008). Evidence on the audit risk model: Do auditors increase audit fees in the presence of internal control deficiencies? **Contemporary Accounting Research**, 25(1), 219-242.
- Hammersley, J. S., Myers, L. A., and Shkesepeare, C. (2008). Market reactions to the disclosure of internal control weaknesses and to the characteristics of those weaknesses under section 302 of the Sarbanes Oxley Act of 2002. **Review of Accounting Studies**, 13(1), 141-165.
- Hoitash, R., Hoitash, U. and Bedard, J. (2008). Internal control quality and audit pricing under the Sarbanes-Oxley Act. **Auditing: A Journal of Practice & Theory**, 27(1), 105-126.
- ICAEW, The Internal Control Working Party of the Institute of Chartered Accountants in England & Wales. (1999). **Internal control: Guidance for directors on the Combined Code**. London: The Institute of Chartered Accountants in England & Wales.
- Jensen, M. C., and Meckling, W. H. (1976). Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure. **Journal of Financial Economics**, 3(4), 305-360.
- Jokipii, A. (2010). Determinants and consequences of internal control in firm: A contingency theory based analysis. **Journal of Management Governance**, 14, 115-144.
- Kanapickiene, R. (2008). State of internal control in Lithuanian enterprises. **Economics & Management**, 5(2) 47-55.

- Krishnan, J. (2005). Audit committee quality and internal control: An empirical analysis, **Accounting Review**, 80(2), 649-675
- Kwak, W., Eldridge, S., Shi, Y., and Kou, G. (2009). Predicting material weaknesses in internal control systems after the Sarbanes-Oxley Act using multiple criteria linear programming and other data mining approaches. **Journal of Applied Business Research**, 25(6), 105-118.
- Noland, T. G. (2000). **An internal control analysis of newly chartered financial institutions**. Doctoral dissertation, Ph.D., The University of Mississippi, Mississippi.
- Ogneva, M., Subramanyam, K. R., and Raghunandan, K. (2007). Internal control weakness and cost of equity: Evidence from SOX section 404 disclosures. **The Accounting Review**, 82(5), 1255-1297.
- Ta-Ming, L. (2005). The case analysis on failures of enterprise internal control in Mainland China. **Journal of American Academy of Business**, 7(1), 92-98.
- Tao, P., and Li, W. H. (2007). Research on reciprocal relationships between corporate governance and internal control. **China-USA Business Review**, 6(5), 1-8.
- Tseng, C. Y. (2007). **Internal control, enterprise risk management, and firm performance**. Doctoral dissertation, Ph.D., University of Maryland, College Park, Maryland.
- Zhang, J, and Pany, K. (2008). Current research questions on internal control over financial reporting under Sarbanes-Oxley. **CPA Journal**, 78(2), 42-45.